

Παραγωγή μεταδεδομένων ψηφιακού ηχητικού αρχείου: η περίπτωση του αρχείου της ελληνικής υπηρεσίας του BBC

Ασπασία Παπακωνσταντίνου¹, Χρήστος Παπαθεοδώρου²

¹ Βιβλιοθήκη, Βουλή των Ελλήνων, a.papaconstantinou@parliament.gr

² Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, papatheodor@ionio.gr

Εισαγωγή

Το 1932 η αυτοκρατορική υπηρεσία British Broadcasting Corporation (B.B.C.) ιδρύεται με σκοπό να απευθύνεται σε αγγλόφωνους πολίτες της Βρετανικής Αυτοκρατορίας αρχικά στην αγγλική γλώσσα αλλά σύντομα τα προγράμματα παρέχονταν και σε άλλες γλώσσες από την υπηρεσία World Service (Mytton 2011). Ένα από τα τμήματα του BBC World Service ήταν το Greek Section (ελληνικό τμήμα) που ιδρύθηκε το 1939. Η ελληνική εκπομπή του BBC μετέδιδε πληροφόρηση από το εξωτερικό και το εσωτερικό της Ελλάδας, καθ' όλη τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Είναι απίστευτο το πώς τέσσερις λέξεις «Εδώ Λονδίνο, καλησπέρα σας» έδιναν κουράγιο στους Έλληνες σε κάποιες πολύ «μαύρες μέρες» του 20ου αι., γράφει στο βιβλίο του ο Γιώργος Αγγελόγλου (Aggeloglou, 2003) ενός εκ των έξι ιδρυτικών στελεχών (Σωτήρης Σωτηριάδης, Βασίλης Κωνσταντινίδης, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνης Μητσίδης, Μαίρη Μοσχονά) του Greek Section στις 28 Σεπτεμβρίου 1939. Αλλά και κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, η ελληνική εκπομπή διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στη διάδοση της πολιτικής κατάστασης της χώρας δίνοντας βήμα στους εξόριστους πολιτικούς που προσπαθούσαν να οργανώσουν την αντίσταση με σκοπό την προετοιμασία της πτώσης του καθεστώτος, παρά τα έντονα διαβήματα και πιέσεις μέσω της διπλωματικής οδού από το δικτατορικό καθεστώς της Αθήνας προς την βρετανική κυβέρνηση. Τους ανταποκριτές βοηθούσαν ανεπίσημοι συνεργάτες από τον χώρο της πολιτικής, της διπλωματίας και της δημοσιογραφίας (Ρουμπόγλου, 1997).

Μετά τη δικτατορία, το ελληνικό τμήμα, συνέχισε την πληροφόρηση με στόχο να παρέχει έγκυρη και αξιόπιστη ενημέρωση για τα τρέχοντα διεθνή θέματα, αλλά και τον απανταχού ελληνισμό, με ποικίλα προγράμματα για τους ακροατές της Ελλάδας και της Κύπρου μεταξύ των άλλων ελληνόφωνων της διασποράς. Αν και υπήρξε μια κάμψη της ακροαματικότητας του σταθμού, μετά την απευθείας αναμετάδοση της εκπομπής στην Ελλάδα και το ενδιαφέρον του κόσμου για τα τεκταινόμενα διεθνώς, η κατάσταση ανέκαμψε.

Στόχος της εκπομπής ήταν ο πραγματικός σκοπός των μέσων ενημέρωσης δηλαδή, η αντικειμενική και πλήρης ενημέρωση, η ψυχαγωγία με την αρχαιοελληνική έννοια και η καλλιέργεια σε όλο της το εύρος. Μέσα από τα προγράμματα της εκπομπής αναζητούνταν ο ελληνισμός σε όλη τη γη. Τα τελευταία χρόνια όλα τα προγράμματα του BBC World Service στα ελληνικά μπορούσαν να ακουστούν στα FM στις συχνότητες ελληνικών σταθμών με τους οποίους το Ελληνικό Τμήμα είχε συμφωνία αναμετάδοσης (π.χ. ΕΡΑ, ΣΚΑΙ κλπ). Το Ελληνικό Τμήμα, μέχρι την ημερομηνία που έπαυσε να εκπέμπει, είχε επτά πλήρους απασχόλησης και τρεις μερικής απασχόλησης παραγωγούς και επτά τακτικούς συνεργάτες ανεξάρτητους, με βάση το Bush House του Λονδίνου. Επιπλέον, το Τμήμα είχε το δικό του εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών σε άλλες χώρες.

Στις 25 Οκτωβρίου 2005, το BBC ανακοίνωσε το κλείσιμο της Ελληνικής Υπηρεσίας, έπειτα από 66 χρόνια συνεχούς παρουσίας. Στις 31 Δεκεμβρίου 2005 ακούστηκε για τελευταία φορά το BBC στα ελληνικά. Η διεύθυνση της Παγκόσμιας Υπηρεσίας του BBC έλαβε αυτή την απόφαση, επαναπροσδιορίζοντας τους στόχους και τις προτεραιότητές της και κρίνοντας πως έπρεπε να εξοικονομηθούν πόροι οι οποίοι θα επενδύονταν στη δημιουργία τηλεόρασης στην αραβική γλώσσα. Μαζί με την Ελληνική Υπηρεσία, έκλεισαν ακόμη εννέα τμήματα, επτά από τα οποία είναι ευρωπαϊκά.

Το αρχείο παραδόθηκε στη Βουλή των Ελλήνων τον Ιούνιο του 2006, επί Προεδρίας Άννας Ψαρούδα Μπενάκη και μετά από πρωτοβουλία του ευρωβουλευτή και δημοσιογράφου Δημήτρη Μαυρομάτη με αίτημα την παραχώρηση του Αρχείου προς τον πρωθυπουργό της Μεγάλης Βρετανίας Tony Blair, στο πλαίσιο συνεδρίασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το αρχείο παραδόθηκε σε ψηφιακή μορφή και αριθμεί 2.500 ψηφιακούς δίσκους. Πριν την παράδοση, υπογράφηκε συμφωνία παροχής άδειας, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Αγγλικού Δικαίου, για τη χρήση των ηχητικών αρχείων.

Η δυνατότητα πρόσβασης στο ηχητικό αρχείο θα προσφέρει νέο υλικό σε πολλούς τομείς της έρευνας, θα μπορέσει να πλαισιώσει και να τεκμηριώσει άλλα τεκμήρια της πολιτισμικής μας κληρονομιάς, θα αποτελέσει παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Σύγχρονες μέθοδοι διαχείρισης του θα επιτρέψουν την διαλειτουργικότητα και τη σωστή διατήρηση της ψηφιακής του μορφής.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζονται η προσέγγιση ταξινόμησης του περιεχομένου του αρχείου που ακολουθήθηκε και τα αποτελέσματα δημιουργίας ενός ευρετηρίου ονομάτων πολιτικών προσώπων, έτσι ώστε να συγκροτηθούν κάποια σημεία πρόσβασης για την αναζήτηση και αξιοποίησή του από την ερευνητική κοινότητα. Για τη δημιουργία του ευρετηρίου χρησιμοποιήθηκαν συνεντεύξεις ελλήνων και κύπριων πολιτικών, οι οποίες επιλέχθηκαν από τα περιεχόμενα των ψηφιακών δίσκων που εμφανίζονται στα εξώφυλλά τους. Οι συγκεκριμένες συνεντεύξεις προέρχονται από 124 tracks 48 ψηφιακών δίσκων και συγκροτούν μια συλλογή 51 εγγραφών που ακολουθούν το πρότυπο MODS (Metadata Object Description Schema, 2013; Olson, 2007) καθώς επίσης και ένα δίγλωσσο αρχείο καθιερωμένων όρων (στα ελληνικά και αγγλικά) βασισμένο στο πρότυπο MADS (Metadata Authority Description Schema, 2012), που περιλαμβάνει 133 εγγραφές καθιερωμένων ονομάτων και 54 εγγραφές καθιερωμένων θεμάτων που αφορούν στις συγκεκριμένες συνεντεύξεις. Τα μεταδεδομένα των συνεντεύξεων και το καθιερωμένο αρχείο συνδέονται μεταξύ τους μέσω αναφορών XLINK (XML Linking Language, 2001), έτσι ώστε να σχηματίζουν ένα ενιαίο και ευρετηριασμένο ψηφιακό ακουστικό αρχείο.

Η τρέχουσα κατάσταση του αρχείου

Το BBC έχει ήδη ξεκινήσει μια προσπάθεια επεξεργασίας των αρχείων του ραδιοφώνου του, για το οποίο δεν υπάρχουν σχεδόν καθόλου μεταδεδομένα. Έχει συσταθεί ομάδα εργασίας η οποία έχει κατασκευάσει ένα σύστημα αναγνώρισης φωνής που «διασχίζει το αρχείο και προσθέτει ετικέτες έτσι ώστε οι χρήστες να μπορούν να πλοηγηθούν. Μαζί με την μηχανική αναγνώριση, οι ακροατές μπορούν εθελοντικά να διορθώσουν και να προσθέσουν ετικέτες για να εξασφαλιστεί ότι όλα είναι σωστά» (Wright, 2012).

Η επεξεργασία του υλικού και η παραγωγή μεταδεδομένων από το αρχείο του ελληνικού τμήματος του BBC αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η αποσπασματικότητα του υλικού. Ουσιαστικά, στα 2.500 CD's ηχητικού υλικού περιλαμβάνεται ένα απάνθισμα από την πλούσια και πολυετή παραγωγή της ελληνικής εκπομπής του BBC. Συχνά δεν υπάρχουν ολόκληρες εκπομπές, απουσιάζει η αρχή ή το τέλος τους, ή και τα δύο, ή είναι άγνωστος ο δημοσιογράφος που παίρνει τη συνέντευξη, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν αναφέρεται στο εξώφυλλο του δίσκου.

Ειδικότερα, όσο αφορά στα πρόσωπα που συμμετέχουν στις εκπομπές, πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αναφέρονται στα εξώφυλλα των δίσκων και η ταυτοποίησή τους προϋποθέτει την ακρόαση των ηχητικών αρχείων που περιλαμβάνουν τα αποσπάσματα μιας εκπομπής.

Τα περιεχόμενα των ψηφιακών δίσκων δεν είναι ταξινομημένα χρονικά, ούτε κατά εκπομπή. Επίσης το περιεχόμενο ενός ψηφιακού δίσκου μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα του ενός αποσπάσματα διαφορετικών εκπομπών ή ολόκληρες εκπομπές, ενώ τα αποσπάσματα μιας εκπομπής μπορεί να βρίσκονται σε περισσότερους του ενός δίσκους (βλ. Εικόνα 1).

Τα μεταδεδομένα που υπάρχουν για το αρχείο είναι τυπωμένα στα εξώφυλλα των δίσκων, τα οποία αναγράφουν τα περιεχόμενα του δίσκου και το χρονικό σημείο έναρξης κάθε αποσπάματος εκπομπής μέσα στην ηχητική ροή του δίσκου σε λεπτά και δευτερόλεπτα από την έναρξη ακρόασής του (δίσκου). Επιπλέον έχει παραδοθεί από το BBC και έντυπος κατάλογος των περιεχομένων των ψηφιακών δίσκων. Επομένως η προσπέλαση ενός αποσπάματος μιας εκπομπής γίνεται με αναζήτηση σε ένα έντυπο κατάλογο ή με την εξέταση των εξωφύλλων των ψηφιακών δίσκων. Ωστόσο από την ακρόαση μέρους του αρχείου παρατηρήθηκε ότι συχνά υπάρχουν λάθη συμβατότητας μεταξύ της πληροφορίας στο εξώφυλλο του δίσκου και του ηχητικού περιεχομένου. Για παράδειγμα, στο εξώφυλλο του δίσκου GRECD835 αναγράφεται DISC1 band 4 Christos Protorapas Cass. (τέως βουλευτής και υπουργός του ΠΑΣΟΚ) ενώ η συνέντευξη είναι του Μπάμπη Πρωτόπαπα (†1920-2011), στελέχους της Δημοκρατικής Αριστεράς.

BBC WORLD SERVICE GREEK SECTION GRECD724a						
DISC 1	Band 1	REQUEST 2/10/93 C. Pittas	Oct.1993	36'53"	GRE3480	Program.
	Band 2	Gorgopotamos 30 years after I	Nov.1972	24'29"	GRE3481	Program.
DISC 2	Band 1	Gorgopotamos 30 years after II	Dec.1972	21'06"	GRE3482	Program.
	Band 2	London Greek Radio 8/5/84	May.1984	10'53"	GRE3483	Program.
	Band 3	ARTS 2/8/03 Y.Karavidas	Aug.2003	10'21"	GRE3484	Program.
	Band 4	Archibishop Damaskinos	Jan. 1945	05'24"	GRE3485	Announc.
	Band 5	1959 London Cyprus Meeting	1959	02'56"	GRE3486	PressCor
	Band 6	Coup 21/4/1967	Apr.1967	02'37"	GRE3487	Announc.
	Band 7	George Papandreou 18/4/1968	Apr.1968	03'13"	GRE3488	Announc.
	Band 8	George Seferis 1969	1969	03'21"	GRE3489	Announc.
	Band 9	Anna Synodinou 1969	1969	05'00"	GRE3490	Interview
	Band 10	Alexis Mnotis 1965	1965	05'05"	GRE3491	Play

Εικόνα 1. Χαρακτηριστικό δείγμα εξωφύλλου του αρχείου που δείχνει την ποικιλομορφία των θεμάτων του περιεχομένου σε ένα δίσκο

Επίσης στην περίπτωση του δίσκου GRECD827 Disc 2, στα περιεχόμενα αναγράφονται band 2 Yannakis Matsis και band 3 Vassos Lysaridis. Ωστόσο τα δύο bands περιέχουν την ίδια συνέντευξη, χωρίς να είναι αναγνωρίσιμο από τον καταλογογράφο σε ποιους από τους δύο ανήκει η φωνή. Γι' αυτό το λόγο χρειάστηκε να γίνει ταυτοποίηση φωνών χρησιμοποιώντας το δικτυακό τόπο YouTube για να διαλευκανθεί ποια φωνή ανήκει σε ποιον.

Μέχρι σήμερα έχει γίνει ακρόαση του 1/3 περίπου του αρχείου, έχει μεταφερθεί σε server της Βιβλιοθήκης και έχει γίνει ειδολογική ταξινόμηση του.

Προκαταρκτική Επεξεργασία

Όπως προαναφέρθηκε, το μέρος του αρχείου που επιλέχθηκε για περιγραφή και τεκμηρίωση, βασίστηκε στις αναγραφές (bands) των εξωφύλλων των δίσκων και αφορά σε συνεντεύξεις Ελλήνων και Κύπριων πολιτικών από την έναρξη της ελληνικής εκπομπής του BBC από το 1939 έως την παύση της το 2005.

Το περιεχόμενο των δίσκων μεταφέρθηκε από τα αρχικά CD's -μήτρες- στον server της βιβλιοθήκης και παράλληλα δημιουργήθηκε μια συλλογή αντιγράφων ασφαλείας. Ακολούθησε προσεκτική ακρόαση για την αναγνώριση και ταύτιση των ομιλητών και των αναφορών τους σε ονόματα προσώπων και οργανισμών, για την κατανόηση του θέματος, καθώς και για τον προσδιορισμό της χρονικής περιόδου στην οποία αναφέρονται τα τεκταινόμενα καθότι η αναγραφή της ημερομηνίας δεν είναι δεδομένη. Η ακρόαση επαναλήφθηκε κατά μέσο όρο τέσσερις φορές για να κατανοηθούν πλήρως ονόματα, φράσεις, νοήματα, χρονική περίοδος που αντιστοιχεί η συνέντευξη. Ο εντοπισμός της χρονικής περιόδου είχε καθοριστικό ρόλο για την πληρέστερη κατανόηση του περιεχομένου και κατ'επέκταση των θεμάτων προς καθιέρωση. Η αναφορά ονομάτων στον προφορικό λόγο, και ειδικότερα στο ηχητικό ντοκουμέντο, προσδίδει μια επιπλέον δυσκολία ως προς την σωστή αντίληψη της προφοράς του ονόματος άρα και της σωστής ορθογραφίας του. Προς αυτή την κατεύθυνση ήταν καθοριστική για τη διασταύρωση των στοιχείων, η αναζήτηση και ανάκτηση της πληροφορίας από την Wikipedia και το VIAF (Virtual International Authority File, 2012). Το επόμενο βήμα, μετά την αναγνώριση του ονόματος, ήταν η διαδικασία της αναζήτησης στο Library of Congress Authority File¹ (Harper & Tillett). Εφόσον η έρευνα οδηγούσε σε θετικό αποτέλεσμα, ανακτώντο το URI (uniform resource identifier) του ονόματος και οι παραλλαγές του, η χρονολογία γέννησης - θανάτου, σχετικοί όροι του ονόματος (related terms), ελέγχονταν η συμπερίληψη του ονόματος σε άλλα σχήματα, όπως το VIAF, σχετικές βιβλιογραφικές πηγές ταύτισης του ονόματος, τυχόν ημερομηνίες που έγινε αναθεώρηση της εγγραφής. Η ανάκτηση της εγγραφής περιελάμβανε όλα τα μορφότυπα (formats) διάθεσής της (RDF/XML, N-Triples, MADS-RDF/XML, MARC/XML, MADS/XML).

Συνολικά περιγράφηκαν 126 συνεντεύξεις πολιτικών προσώπων, από 48 ψηφιακούς δίσκους που επιλέχθηκαν με βάση την αναγραφή στο εξώφυλλο και δημιουργήθηκαν 133 εγγραφές καθιερωμένων ονομάτων και 54 εγγραφές θεμάτων.

Περιγραφή περιεχομένου των ψηφιακών δίσκων με το πρότυπο MODS

Η παροχή του ηχητικού υλικού σε tracks (π.χ. Band 1, Band 2 κ.ο.κ.) ενός ψηφιακού δίσκου χαρακτηρισμένου με ένα αύξοντα αριθμό (π.χ. GRECD103), δημιουργεί την ανάγκη το περιεχόμενο του ψηφιακού δίσκου να περιγραφεί ως σύνθετο αντικείμενο (compound object). Για παράδειγμα ο δίσκος BBC WORLD SERVICE GREEK SECTION GRECD103 είναι διπλός και περιλαμβάνει 10 Bands για τον πρώτο δίσκο DISC 1 και 4 Bands για το δεύτερο δίσκο DISC 2.

Μια MODS εγγραφή μπορεί να «φιλοξενήσει» (host part) μεταδεδομένα διαφόρων πόρων καθώς επίσης να παρουσιάσει μέρος του περιεχομένου του πόρου (constituent part) και να εκφράσει τον εσωτερικό τους σύνδεσμο. Το MODS παρέχει τη δυνατότητα να καθορίσει μια ιεραρχία πόρων χρησιμοποιώντας το στοιχείο (element) `<relatedItem>` και το γνώρισμα (attribute) `type` με τιμές constituent - στην

---

¹ <http://id.loc.gov/authorities/names.html> [ημερομηνία πρόσβασης 14/11/2012]

περίπτωση της σχέσης «γονέα/παιδιού» ή host στην περίπτωση της σχέσης «παιδιού/γονέα» (Bountouri & Gergatsoulis 2009).

Με βάση τις παραπάνω δυνατότητες, ένα απόσπασμα της περιγραφής του DISC 2 του δίσκου GRECD103 θα είχε ως εξής:

Ο τίτλος του ψηφιακού δίσκου δηλώνεται με τα παρακάτω στοιχεία. Υπάρχουν δυνατότητες για υπότιτλο, παράλληλο τίτλο κ.α. και παράλληλα να χρησιμοποιηθούν με τα ανάλογα γνωρίσματα.

```
<mods>
  <titleInfo>
    <title>BBC WORLD SERVICE</title>
    <subTitle>GREEK SECTION-GRECD 103</subTitle>
  </titleInfo>
```

Με το στοιχείο <identifier> δηλώνεται ένα μοναδικό προσδιοριστικό που επιτρέπει την πρόσβαση σε ένα πόρο. Το προσδιοριστικό μπορεί να είναι η ηλεκτρονική διεύθυνση ενός ψηφιακού πόρου (DOI, URI, URL), ή και το ISBN ή το ISSN βιβλίου ή περιοδικού αντίστοιχα.

```
<identifierxlink:href="file:///srv-nas-
len/share2/gallery/Images/Medium/new /ES/Aspasia/GRECD_103"
type="uri"/>
```

Το σύνθετο στοιχείο <name> δίνει τη δυνατότητα δήλωσης του ονόματος του δημιουργού και των συντελεστών ενός πόρου (φυσικά πρόσωπα ή συλλογικά όργανα), με βάση το ρόλο τους.

```
<name type="corporate">
  <namePart type="termsOfAddress">BBC WORLD SERVICE</namePart>
  <role>
    <roleTerm type="code">cre</roleTerm>
    <roleTerm type="text">creator</roleTerm>
  </role>
</name>
```

Το στοιχείο <typeOfResource> δηλώνει τον τύπο του πόρου, ενώ το στοιχείο <genre> δηλώνει το είδος του πόρου. Το σύνθετο στοιχείο <originInfo> υποδηλώνει την προέλευση του πόρου (χώρα απ' όπου προέρχεται, έτος έκδοσης, τρόπος έκδοσης κ.α.). Με στοιχείο <language> δηλώνεται η γλώσσα του πόρου ενώ με το σύνθετο στοιχείο <physicalDescription> παρέχονται λεπτομέρειες αναφορικά με τη φυσική περιγραφή του.

```
<typeOfResource>sound recording - nonmusical </typeOfResource>
<originInfo>
  <place>
    <placeTerm type="code"
authority="marccountry">uk</placeTerm> <placeTerm
type="text" authority="marccountry">United
Kingdom</placeTerm>
  </place>
  <dateIssued>2006</dateIssued>
</originInfo>
<language>
  <languageTerm authority="iso639-2b">gre</languageTerm>
</language>
```

```
<physicalDescription>
  <form authority="marcform">analog</form>
  <reformattingQuality>access</reformattingQuality>
  <digitalOrigin>digitized other analog</digitalOrigin>
  <internetMediaType>wav</internetMediaType>
  <extent>1 δίσκος ήχου (49'23'') : ψηφιακός, 3/4 ίν.</extent>
</physicalDescription>
```

Στα παραπάνω μεταδεδομένα μπορούν να προστεθούν και επιπλέον πληροφορίες για το κοινό που μπορεί να έχει πρόσβαση στο δίσκο (<targetAudience>) τα περιεχόμενά του (<tableOfContents>) κλπ.

Η σύνδεση της περιγραφής ενός δίσκου με την περιγραφή των περιεχομένων του γίνεται με τη χρήση του στοιχείου <relatedItem> με γνώρισμα type="constituent". Το στοιχείο <relatedItem> έχει την ίδια δομή με το στοιχείο <mods> (δηλαδή περιλαμβάνει τα ίδια υποστοιχεία). Έτσι, το Band 3 του δίσκου, θα ενσωματώνονταν στην περιγραφή του ως εξής:

```
<relatedItem type="constituent">
  <identifier xlink:href="file://srv-nas-
len/share2/gallery/Images/
Medium/new/ES/Aspasia/GRECD_103/band3GRE0334.wav/" />
  <titleInfo lang="eng">
    <title>GEORGE MAVROS</title>
  </titleInfo>
  <name type="personal"
xlink:href="file:///Z:\bbc_papatheodor\mads-records.xml#N003">
    <namePart type="family">Μαύρος</namePart>
    <namePart type="given">Γεώργιος</namePart>
    <namePart type="date">1919-1998</namePart>
    <role>
      <roleTerm>ομιλητής</roleTerm>
    </role>
  </name>
  <typeOfResource>sound recording nonmusical</typeOfResource>
  <genre authority="marcgt">interview</genre>
  <genre lang="gre">συνέντευξη</genre>
  <part>
    <detail type="track">
      <caption>Band 3</caption>
      <number>GRE 0334</number>
    </detail>
    <extent unit="minute">
      <start>1'</start> <end>13'56''</end>
    </extent>
    <date>No date</date>
  </part>
  <abstract>Συνέντευξη του Γεωργίου Μαύρου (πιθανότατα πριν το 1977 και το θάνατο
του Μακάριου) για τη λύση του Κυπριακού.</abstract>
  <location>
    <physicalLocation> Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων
  </physicalLocation>
    <shelfLocator>Ειδικές Συλλογές</shelfLocator>
    <url xlink:href="file://srv-nas-
len/share2/gallery/Images/Medium/
new/ES/Aspasia/GRECD_103/band3GRE0334.wav/" />
  </location>
</relatedItem>
```

Διευκρινίζεται ότι το περιεχόμενο του στοιχείου <name> είναι μια αναφορά σε εγγραφή του αρχείου καθιερωμένων όρων, η οποία καθιερώνει το συγκεκριμένο πρόσωπο που παραχωρεί τη συνέντευξη. Επίσης με το στοιχείο <part> παρέχονται πληροφορίες για το συγκεκριμένο Band, ως συστατικό μέρος ενός ευρύτερου πόρου (του δίσκου). Τέτοιες πληροφορίες είναι ο κωδικός και το όνομα του Band και η χρονική του διάρκεια. Με το στοιχείο <location> δίνονται πληροφορίες για την θέση του τεκμηρίου στον οργανισμό που ανήκει.

Δημιουργία Αρχείου Καθιερωμένων Όρων

Δημιουργία MADS εγγραφών

Το στοιχείο <authority> περιλαμβάνει μια καθιερωμένη μορφή ενός ατόμου ή οργανισμού, εκδήλωσης, τίτλου, ή όρου (θέμα ή γεωγραφικό προσδιορισμό). Το στοιχείο <authority> μπορεί να επαναληφθεί μόνο εάν πρόκειται να δώσει πολλές έγκυρες μορφές σε διάφορες γλώσσες ή γραφές. Πρόσθετα κύρια στοιχεία όπως το <related> και/ή <variant> είναι προαιρετικά και επαναλαμβανόμενα.

Αμέσως μετά το στοιχείο <authority> έγινε η προσθήκη του στοιχείου <related type="equivalent"> που περιλαμβάνει τον καθιερωμένο όρο στα ελληνικά. Στο αρχείο καθιερωμένων όρων διατηρούνται όλες οι δοθείσες εκδοχές ενός ονόματος στο στοιχείο <variant>.

Για ονόματα προσώπων που εντοπίζονται στο Name Authority File (NAF) της Library of Congress, η τιμή "naf" του γνωρίσματος authority του στοιχείου <name> αλλάζει σε Gr-AtHPL που είναι ο μοναδικός κωδικός της Βιβλιοθήκης της Βουλής, όπως έχει καταχωρηθεί στο Marc Code List for Organisations. Επίσης διατηρήθηκε η τιμή του στοιχείου <identifier>, όπως παρέχεται από τη Library of Congress. Στην περίπτωση που η MADS εγγραφή ήταν πρωτότυπη, τότε δινόταν νέος, τοπικός κωδικός ταυτοποίησης, π.χ. <identifier type="local">N064</identifier>.

Στη συνέχεια έγινε εμπλουτισμός πηγών τεκμηρίωσης του ονόματος στο στοιχείο <note type="source"> και <note type="history"> από τους καταλόγους της Βιβλιοθήκης της Βουλής, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου, μόνο σε περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο για λόγους ταύτισης μέσω πηγών. Προκειμένου να υπάρχει συμβατότητα με τις εγγραφές της NAF οι σημειώσεις των πηγών μεταγράφηκαν σε λατινικούς χαρακτήρες με το βάση το πρότυπο ISO 843 (1999) που καθιερώνει ένα σύστημα αντιστοίχισης αλφαβήτων (transliteration). Ενδεικτικό παράδειγμα αποσπάσματος καθιερωμένης εγγραφής δίνεται παρακάτω.

Όσον αφορά τα θέματα, έγινε αρχικά αναζήτηση τόσο στον κατάλογο θεμάτων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, όσο και στον κατάλογο θεμάτων της Βιβλιοθήκης της Βουλής. Αφού εντοπίστηκε ο κατάλληλος όρος, μεταφράστηκε στα αγγλικά και έγινε αναζήτηση στο Library of Congress Authorities. Με τον εντοπισμό του κατάλληλου θεματικού όρου γίνεται ανάκτηση της αντίστοιχης MADS/XML εγγραφή και αμέσως μετά το στοιχείο <authority> προστίθεται το στοιχείο <related type="equivalent"> που περιλαμβάνει τον καθιερωμένο όρο στα ελληνικά.

Αναφορικά με το στοιχείο <recordInfo> που περιλαμβάνει στοιχεία μεταδεδομένων για την εγγραφή του καθιερωμένου αρχείου, στην περίπτωση εισαγωγής στοιχείων από τη Library of Congress, ενημερώνεται το υποστοιχείο <recordOrigin> με πληροφορία της μορφής: Imported record MADS version 2.0 (Revision 2.10) from Library of Congress Name Authority File (NAF), το υποστοιχείο <recordChangeDate> με την ημερομηνία και ώρα εισαγωγής της εγγραφής στο αρχείο καθιερωμένων όρων της Βουλής, καθώς επίσης και το στοιχείο <recordIdentifier> (π.χ. <recordIdentifier source="Gr-AtHPL">n0000032</recordIdentifier>).

```

<mads ID="032">
  <authority>
    <name type="personal" authority="Gr-AtHPL">
      <namePart>Annan, Kofi A. (Kofi Atta)</namePart>
      <namePart type="date">1938-</namePart>
    </name>
  </authority>
  <identifier type="lccn">no 98073710</identifier>
  <related type="equivalent">
    <name type="personal">
      <namePart type="family">Ανάν</namePart>
      <namePart type="given">Κόφι</namePart>
      <namePart type="date">1938-</namePart>
    </name>
  </related>
  <related type="other">
    <name type="corporate">
      <namePart>United Nations</namePart>
      <namePart>Secretary-General (1997-2006 :
      Annan)</namePart>
    </name>
  </related>
  <variant type="other">
    <name type="personal">
      <namePart>Anān, Kūfī</namePart>
      <namePart type="date">1938-</namePart>
    </name>
  </variant>
  <note type="source"> Renewal amid transition, 1997: t.p. (Kofi A.
  Annan, Secretary-General of the United Nations) </note>
  <note type="source"> Ökumene und Weltethos, c2004: t.p. (K. Annan)
  p. 6 (Kofi Annan) </note>
  <note type="source"> Το dēmopsēphisma tou 2004, 2007: p. 23 (Kophi
  Anan)
  </note>
</mads>

```

Σύνδεση MODS και MADS εγγραφών

Με την ολοκλήρωση των εγγραφών MODS και MADS δημιουργήθηκαν συνδέσεις xlink:href, της γλώσσας Xlink, από τις εγγραφές περιγραφής του αρχείου (εγγραφές MODS) προς τις εγγραφές του αρχείου καθιερωμένων όρων (εγγραφές MADS) έτσι ώστε να δημιουργηθεί ένα πλήρες και ευρετηριασμένο βοήθημα έρευνας του ακουστικού αρχείου.

Έτσι, το περιεχόμενο του στοιχείου <name> μιας εγγραφής MODS συνδέεται με το όνομα που αναφέρεται στο στοιχείο <authority> της αντίστοιχης εγγραφής MADS. Για παράδειγμα το περιεχόμενο του στοιχείου

```

<name xlink:href=file:///Z:\bbc_papatheodor\mads-records.xml#N058
type="personal"/>

```

είναι αυτό που αναφέρεται στη MADS εγγραφή με το κωδικό ταυτοποίησης ID=N058. Παρομοίως τα θέματα που αναφέρονται στο στοιχείο <subject> μιας MODS εγγραφής θα μπορούσαν να αναφερθούν ως εξής:

```

<subject authority="Gr-AtHPL">

```



```

<name xlink:href="file:///Z:\bbc_papatheodor\mads-
records.xml#N024" type="personal"/>
<topic xlink:href="file:///Z:\bbc_papatheodor\mads-
records.xml#S018"/>
<geographic>[Ελλάδα]</geographic>
<temporal>1999</temporal>
</subject>

```

Συμπεράσματα

Στην παρούσα εργασία εξετάστηκε η δυνατότητα εφαρμογής των προτύπων MODS και MADS στην καταγραφή και τεκμηρίωση μέρους του ηχητικού αρχείου της ελληνικής εκπομπής του BBC. Επιλέχθηκαν συγκεκριμένα στοιχεία ώστε να αναδειχθούν οι δυνατότητες έκφρασης που παρέχουν τα εν λόγω πρότυπα.

Οι 126 MODS εγγραφές που δημιουργήθηκαν προέρχονται από 126 tracks 48 ψηφιακών δίσκων. Τεκμηριώθηκαν 133 ονόματα προσώπων από τα οποία τα 103 ανασύρθηκαν από τις εγγραφές του Name Authority File της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου ενώ οι υπόλοιπες 30 δημιουργήθηκαν αυτοτελώς. Τεκμηριώθηκαν 54 θεματικοί όροι από τους οποίους οι 50 ανασύρθηκαν από τις εγγραφές αρχείου καθιερωμένων όρων της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου ενώ οι υπόλοιποι 4 δημιουργήθηκαν αυτοτελώς. Τέλος δημιουργήθηκαν συνδέσεις XLink μεταξύ των εγγραφών MODS και MADS.

Η χρήση διεθνών προτύπων μεταδεδομένων για το ψηφιακό ηχητικό αρχείο του ελληνικού τμήματος του BBC συντελεί στην αποτελεσματική περιγραφή του αρχείου, αλλά και τη δυνατότητα να είναι προσβάσιμο από ενιαία σημεία πρόσβασης όπως αρμόζει σε ένα ιστορικό ραδιοφωνικό αρχείο διεθνούς εμβέλειας. Η έναρξη δημιουργίας αρχείου καθιερωμένων ονομάτων για Έλληνες και Κύπριους πολιτικούς δίνει στη Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων τη μοναδική ιδιότητα να δημιουργήσει αρχείο καθιερωμένων ονομάτων για τους σύγχρονους πολιτικούς αλλά και τους πολιτικούς παρελθόντων ετών στην πληρέστερη μορφή.

Μελλοντικά, το περιεχόμενο του ηχητικού αρχείου θα μπορούσε να συνδεθεί με άλλα αρχεία όπως το φωτογραφικό, που περιλαμβάνει πορτραίτα πολιτικών αλλά και ιστορικές στιγμές του Κοινοβουλίου, το αρχείο πολιτικών προσωπικοτήτων και άλλες συλλογές που έχει στην κατοχή της η Βιβλιοθήκη της Βουλής. Στόχος θα είναι η δημιουργία ψηφιακού αρχείου της ελληνικής πολιτικής ιστορίας προσβάσιμο μέσω διαδικτύου το οποίο θα αποτελέσει το "Αρχείο Εθνικής Μνήμης" ως πηγή δια βίου μάθησης και μνήμης των πολιτών.

Βιβλιογραφία & Δικτυακοί Τόποι

- Angeloglou, GE 2003, *This is London, Good evening edo Londino, kalispera sas – The story of the Greek Section of the B.B.C. 1939-1957*, Efstathiadis Group, Athens
- Bountouri, L & Gergatsoulis, M 2009, "Interoperability between Archival and Bibliographic Metadata: An EAD to MODS crosswalk", *Journal of Library Metadata*, Volume 9, Issue 1-2, pp.98-133, DOI: 10.1080/19386380903095107 [Ημερομηνία πρόσβασης 10/11/2012]
- Harper CO & Tillett BA, 2007 "Library of Congress controlled vocabularies and their application to the Semantic Web", *Cataloging & Classification Quarterly* Volume 43, Issue 3/4, pp. 47-68. Διαθέσιμο στο: http://polaris.gseis.ucla.edu/gleazer/462_readings/harper.pdf [Ημερομηνία Πρόσβασης 8/10/2013]

- Olson, TO 2007, ' MODS as Data Hub' , *ALA Annual 2007 Program on Using Metadata Standards in Digital Libraries* . Διαθέσιμο στο:
<http://www.loc.gov/standards/mods/presentations/olson-MODS-ALA2007.html>
[ημερομηνία πρόσβασης 16/11/2012]
- Wright, G. 2012 "The BBC describes the automatic tagging of the World Service archive"
Διαθέσιμο στο: <http://thenextweb.com/video/2012/09/17/tnw-ibc-the-bbc-describes-automatic-tagging-world-service-archive/> [ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- Ρουμπόγλου, Ε 1997, «Το BBC και η Ελλάδα – Ο ρόλος της Ελληνικής Υπηρεσίας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την περίοδο της απριλιανής χούντας», *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ* , 9 Φεβρουαρίου, σ. 28.
- ISO 843 <http://www.transliteration.com/transliteration/en/greek/iso-843/>, 1999
[ημερομηνία πρόσβασης 14/11/2012]
- Metadata Object Description Schema, v.3.5 <http://www.loc.gov/standards/mods/>, 2013
[ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- Metadata Authority Description Schema, v.2.0 <http://www.loc.gov/standards/mads/>, 2012
[ημερομηνία πρόσβασης 14/11/2012]
- Virtual International Authority File, <http://www.oclc.org/research/activities/viaf.html>, 2012
[ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- XML Linking Language, <http://www.w3.org/TR/xlink/>, 2001 [ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]

Ακαδημαϊκές μουσικές βιβλιοθήκες: Βιβλιοθήκη Τμήματος Μουσικών Σπουδών Ιονίου Πανεπιστημίου. Καθιερωμένοι όροι αναφορικά με τη μουσική γενικά και την ελληνική μουσική ειδικότερα

**Ευστάθιος Μακρής,¹ Ιωάννης Παπαδάκης,² Μιχαήλ Στεφανιδάκης,³
Μαρία Ασλανίδα,⁴ Κωνσταντίνος Κυπριανός²**

¹ Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Μουσικών Σπουδών, emakris@ionio.gr

² Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας, paradakis@ionio.gr

³ Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Τμήμα Πληροφορικής, mistral@ionio.gr

⁴ Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης, aslanidi@ionio.gr

Εισαγωγή

Το 2009 ξεκίνησε, στο πλαίσιο εκσυγχρονισμού της Βιβλιοθήκης του Ιονίου Πανεπιστημίου, η ανάπτυξη των αρχείων καθιερωμένων όρων (ονομάτων και θεμάτων) που σχετίζονται με την μουσική γενικά και την ελληνική μουσικά ειδικά, στον Κατάλογο του Ι.Π.

- Olson, TO 2007, ' MODS as Data Hub' , *ALA Annual 2007 Program on Using Metadata Standards in Digital Libraries* . Διαθέσιμο στο:
<http://www.loc.gov/standards/mods/presentations/olson-MODS-ALA2007.html>
[ημερομηνία πρόσβασης 16/11/2012]
- Wright, G. 2012 "The BBC describes the automatic tagging of the World Service archive"
Διαθέσιμο στο: <http://thenextweb.com/video/2012/09/17/tnw-ibc-the-bbc-describes-automatic-tagging-world-service-archive/> [ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- Ρουμπόγλου, Ε 1997, «Το BBC και η Ελλάδα – Ο ρόλος της Ελληνικής Υπηρεσίας κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και την περίοδο της απριλιανής χούντας», *Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ* , 9 Φεβρουαρίου, σ. 28.
- ISO 843 <http://www.transliteration.com/transliteration/en/greek/iso-843/>, 1999
[ημερομηνία πρόσβασης 14/11/2012]
- Metadata Object Description Schema, v.3.5 <http://www.loc.gov/standards/mods/>, 2013
[ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- Metadata Authority Description Schema, v.2.0 <http://www.loc.gov/standards/mads/>, 2012
[ημερομηνία πρόσβασης 14/11/2012]
- Virtual International Authority File, <http://www.oclc.org/research/activities/viaf.html>, 2012
[ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]
- XML Linking Language, <http://www.w3.org/TR/xlink/>, 2001 [ημερομηνία πρόσβασης 8/10/2013]